

La història del Comte Rossi

Arconovaldo Buonaccorsi fou un feixista italià enviat a Mallorca per Mussolini. Es feia dir 'Comte Rossi' i del seu breu pas per l'illa, encara n'hi ha que el recorden pel seu paper en la repressió al capdavant dels seus 'Dragones de la Muerte'.

El 26 d'agost de 1936 arribava a Palma, enviat pel ministre italià d'Afers Estrangers, el comte Galeazzo Ciano, un fervorós feixista. Aquell personatge, que ben aviat es faria famós, es deia Arconovaldo Buonaccorsi. La història el coneixerà per "Comte Rossi", com a ell li agradava dir-se. Alguns dels més vells demòcrates mallorquins encara s'escarrufen quan senten aquell nom. Inevitablement evocuen uns mesos durant els quals el sinistre personatge terroritzà Mallorca i es va convertir alhora en emblema propagandístic de la Falange i de la seva germanor amb el feixisme italià.

La fatxenda figura del Comte Rossi va començar a mesclar història i llegenda, i sobretot fama, tot d'una d'arribar a Mallorca. Durant la guerra, l'any 1938, va ser citat per Georges Bernanos en el seu llibre *Les grands cimetières sous la lune* com un vertader botxí. L'escriptor, directe testimoni de la repressió a Mallorca durant els primeres mesos de l'aixecament franquista contra la República, que va ser immediatament victoriós a l'illa, citava a Arconovaldo Buonaccorsi com a un dels protagonistes del terror.

En una tasca més sistemàtica i destriant història de llegenda, l'historiador Josep Massot i Muntaner publicà la biografia d'aquest brutal feixista en l'obra *Vida i miracles del "Comte Rossi"* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1986).

"El *comte Rossi*, l'italià alt i plantós, amb una barba roja característica, que arribà misteriosament a Mallorca a finals del mes d'agost del 1936, és una de les figures més polèmiques de la polèmica guerra civil espanyola. Rodejat d'un halo de llegenda, que ell mateix s'esforçà per crear i per augmentar, fou un servidor eficaç dels obscurs interessos

"El Comte Rossi, l'italià alt i plantós, amb una barba roja característica" va ser un vertader botxí dels demòcrates.

mediterranis de Mussolini", assegura en el pròleg del seu llibre l'historiador Massot.

Interessos. Què feia a Mallorca el Comte Rossi? No era un simple voluntari feixista dels que feien costat a les tropes franquistes. Havia arribat a Mallorca com element feixistitzador de l'illa, enviat pel ministre d'Afers Estrangers i comptava amb l'amistat directa del Duce Mussolini. No era, per tant, un qualsevol.

Segons la documentació que Josep Massot i Muntaner ha pogut

consultar a Itàlia, Buonaccorsi era un advocat que havia fet amistat amb Mussolini, amb el qual havia participat a la Marxa sobre Roma. El 1934 va caure en desgràcia per les seves relacions amb els enemics interns de Mussolini en el partit feixista. Buonaccorsi arribà a patir presó durant quinze dies i després pràcticament s'arruïnà. Home de pocs escrúpols, l'advocat va fer el que fos necessari per arribar a ser perdonat pel Duce. Ho aconseguí. Tornà al partit i a la seva activitat professional, sobre la qual Massot ha pogut consultar informes policíacs que asseguruen que l'exercia de forma tèrbola, fent valer el seu *gloriós* passat feixista i, sovint, utilitzant el xantatge o fent estafes. Com a mostra de quin personatge parlam, l'historiador en dóna una dada prou significativa: rebia les visites amb un revòlver sobre la taula del seu despatx.

Fos com fos, Buonaccorsi aconseguí el favor de Mussolini i del comte Ciano, que l'enviaren a Mallorca, però a què fer? Segons diu Massot, les interpretacions que s'han fet còrrer de forma recurrent sobre un suposat interès per annexionar les Balears a l'Itàlia feixista no són gaire creïbles. Més aviat, l'interès italià era estratègic: impedir que les Illes es convertissin en pont des del nord d'Àfrica cap al sud d'Europa en el cas que una guerra enfrontàs —com va ser— Itàlia i França. Aquesta seria la missió que hi havia al darrere de l'agent feixista. El que passà, però, és que Bu-

naccorsi la va interpretar a la seva manera i es convertí en un veritable botxí que terroritzà els demòcrates mallorquins.

Repressió. Tot d'una d'arribar a Mallorca el que es feia dir Comte Rossi organitzà un sinistre esquadró, els *Dragones de la muerte*, després de reclutar mig centenar de fervorosos falangistes. Una calavera i unes túbies de plata eren la insígnia del grup. Ben aviat es posaren a la feina.

La personalitat de Rossi, molt avesat a fer córrer fantasies sobre ell mateix, es fa evident durant la contraofensiva franquista que s'oposa al desembarcament republicà del capità Bayo, a principis de setembre del 1936. Aquesta columna republicana, provinent de Menorca —que es mantenia lleial— desembarcà a Portocristo (Manacor) i va ocupar diverses posicions en la rodalia. Però no estaven prou preparats. L'aviació franquista els va destrossar i Bayo ordenà la retirada. Rossi, al front dels seus *Dragones*, va ocupar algunes posicions deixades pels republicans en la seva precipitada retirada. Però el que va ser un passeg militar per a les tropes franquistes, Rossi ho convertí en una heroïcitat. Seva, naturalment. El dia 5 envia telegrams a Itàlia en els quals explica la gran i heroica "victòria" i els signa autoproclmant-se "general". L'endemà completa la gesta a la manera dels emperadors romans, quan tornaven de les campanyes victorioses. No es va fer construir, que consti, cap arc de triomf. Però sí que va fer una desfilada per Palma, muntat sobre un cavall blanc, impecablement uniformat —com gairebé sempre—, al front dels seus *Dragones de la Muerte*. La premsa, que magnificà aquell episodi, ajudà a les pretensions de Rossi de convertir-se en llegenda.

Els següents mesos, fins el gener, el Comte Rossi s'afanya en la repressió. De la seva malaltisa obsessió en queden exclamacions recordades durant llarg temps a Mallorca. Especialment famosos es feren els crits histèrics de "*Fucilate! fucilate!*", referits a

ARXIU

presoners de guerra o polítics: "*Tutti i rossi fucilati!*", era el seu principi. I sembla que s'hi dedicà amb ganes, a posar-lo en pràctica. Segons conta Massot, en un informe enviat a Ciano, dos mesos després de l'arribada, el mateix Rossi assegura que el nombre de presoners polítics a Mallorca havia baixat considerablement "gràcies a la seva acció".

Buonaccorsi es dedicà intensament a conrar la seva imatge heroica, fent visites a nombrosos pobles de l'illa, en algun dels quals fins i tot se li dedicaren carrers o el nomenaren fill il·lustre. Als insurrectes, aleshores els hi anava la mar de bé tenir un *heroi* com aquell. La propaganda el magnificava, encara més del que ell mateix ja ho feia, i era rebut per multituds entusiastes per allà on anava.

En el llibre de l'historiador Josep Massot també es destaca una altra de les característiques de Rossi: les dones o, més concretament, la seva obsessió sexual. A l'hotel on s'hostatjava, el Comte es feia servir una prostituta gairebé cada dia. Però no només eren dones professionals del sexe el que perseguia el *comte*. L'halo d'*heroisme* que l'envoltava, li permeté de fer moltes conquestes sexuals entre les dones mallorquines. Unes s'hi avingueren de bon grau, i d'altres no tant. El perio-

dist Joan Pla, que és citat per Massot, assegura que a cada al·lotja que conquistava, a la força o consentidament, li exigia la cadenedeta d'or que tothom duia en aquells temps penjada pel coll, i que n'arribà a col·leccionar-ne, en pes, fins a dos quilos i mig.

L'estrella ascendent de Rossi pareixia no tenir sostre. Però el trobà. Quan Franco va aconseguir el control absolut de la rebel·lió, i per tant la Falange va perdre bona part del seu protagonisme en favor dels militars, aleshores Rossi entrà en desgràcia davant dels nous dirigents de la situació. Als comandaments militars en general, i a Franco en particular, no els feia gens de gràcia veure aquella constant màquina de propaganda per a la Falange en què s'havia convertit Rossi. Al gener, Ciano li ordena abandonar l'illa. Durant un mes, entre gener i febrer de 1937, l'envien a Màlaga, on a pesar d'estar-s'hi tan poc temps, va excel·lir en la repressió més salvatge. Finalment, Ciano l'envia al nord d'Àfrica. Durant la Segona Guerra Mundial, va ser presoner dels aliats i quan tornà a Roma recuperà l'antiga feina. Recordant els seus temps heroics en què fou el Comte Rossi de Mallorca, va viure a la capital romana exercint d'advocat, fins que allà morí l'any 1962.

Les tropes franquistes desfilen per Palma el 6 de setembre de 1936. Al capdavant, l'inefable general Comte Rossi.

Miquel Payeras